

DENKEN ALS DE DADER

Een inkijkje in het werk van
de enige Nederlandse FBI-profiler

CARLO SCHIPPERS

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.

Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2026 Carlo Schippers

Omslagontwerp: DPS

Omslagbeeld: © Mike Roelofs (foto van Carlo), Shutterstock (achtergrond)

Zetwerk: Crius Group, Hulshout

Druk: ScandBook UAB, Lithuania, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 2003 7

ISBN 978 94 027 7702 4 (e-book)

NUR 339

Eerste druk mei 2026

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.

® en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Elk ongeoorloofd gebruik van deze publicatie om generatieve kunstmatige-intelligentietechnologieën (AI-technologieën) te trainen is uitdrukkelijk verboden. De exclusieve rechten van de auteur en de uitgever worden hierbij niet beperkt. HarperCollins maakt tevens gebruik van de rechten onder Artikel 4(3) van de Digital Single Market Directive 2019/79 en het uitvoeren van tekst- en datamining op deze publicatie is niet toegestaan.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Denken als de dader is gebaseerd op de ervaringen en herinneringen van Carlo Schippers. Een ander zou diezelfde gebeurtenissen misschien op een andere manier hebben weergegeven. Het is dan ook een subjectieve weergave van de werkelijkheid. Om redenen van privacy zijn data, namen en/of andere kenmerken van betrokken personen gewijzigd.

Inhoud

Inleiding	7
1 Schoolverlater	13
2 In uniform is verveling (bijna) onmogelijk	26
3 Een bankkraak van formaat	39
4 Spiegeltje, spiegeltje in de hand	57
5 De tedere overvaller	66
6 Plaats delict: spookhuis	72
7 Van vermiste dochter tot moordverdachte	85
8 Wat je altijd al wilde weten over profiling	96
9 <i>The Silence of the Lambs</i> -kelder	122
10 Terug in Nederland en aan de slag	152
11 Niet alle verkrachters zijn hetzelfde	162
12 Een blik van voldoening	176
13 Moord	197
14 Niet altijd rozengeur en maneschijn...	224

15	Wat doet zo'n profiler dan de hele dag?	234
16	Denken als de vermiste	256
17	De terreur van stalking	282
	Nawoord	304
	Begrippenlijst	308
	Literatuurlijst	317
	Andere bronnen	319

Hoofdstuk 9

The Silence of the Lambs-kelder

1990-1991: Quantico, FBI Academy

Met twee volgestampte koffers stond ik op een septembermorgen in 1990 klaar op Schiphol voor mijn reis naar de FBI Academy. Dit was de eerste keer dat ik naar de Verenigde Staten vloog. Waar ik nu zelf – met meer kennis – een andere route zou hebben gekozen, was voor mij een ticket aangeschaft van Amsterdam naar het altijd hectische John F. Kennedy International Airport (JFK) in New York. Vanaf JFK zou ik doorvliegen naar Washington National Airport. Het laatste stuk van mijn reis zou ik afleggen met een shuttlebusje, een rit van een klein uur over de snelweg 195 en over het terrein van de Quantico Marine Corps Base.

Het was toen gebruikelijk om met tickets van het ministerie van Justitie businessclass te vliegen op trans-Atlantische trajecten, wat betekende dat ik op het bovendeck van

een KLM Boeing 747 zat. Wonderbaarlijk genoeg was ik die dag de enige passagier op het bovendeck en twee dames in het bekende blauw zorgden ervoor dat het me aan niets ontbrak. Ze gaven me zelfs wat losse dollarbiljetten om een karretje voor mijn bagage te huren tijdens het overstappen naar een andere terminal.

Op JFK ging ik redelijk vlot langs de immigratiedienst, vooral dankzij het speciale visum dat ik voor mijn bijzondere verblijf in de VS op het Amerikaanse consulaat aan het Museumplein in mijn paspoort gestempeld had gekregen. Met dit visum kon ik gedurende vijf jaar zo vaak als nodig was naar de VS reizen. Na de formaliteiten moest ik met mijn twee koffers, attachékoffertje en computertas met een gloednieuwe laptop (nog zonder netwerk of internetopties) van drieënhalve kilo om mijn nek mijn weg vinden naar een andere terminal om mijn koffers weer in te leveren voor de volgende vlucht.

De reis verliep voorspoedig, tot het moment dat ik op Washington National Airport bij de bagageband stond te wachten. Mijn blauwe koffers waren nergens te bekennen en bleken nog in New York te staan. Een behulpzame medewerker vertelde me dat ik me nergens zorgen over hoefde te maken en dat de koffers met de volgende vlucht later die avond alsnog zouden arriveren en bij mijn eindbestemming zouden worden afgeleverd. Maar ik was niet van plan om te vertrekken zonder mijn spullen, dus besloot ik te wachten. Vlak voor het laatst mogelijke tijdstip dat de shuttle me kon wegbrengen werd ik met een behoorlijk

oplopend gevoel van stress herenigd met mijn bezittingen en kon ik beginnen aan het laatste deel van mijn reis.

Vanaf het vliegveld werd ik als enige passagier door een allervriendelijkste chauffeur, die op de radio het verslag van de honkbalwedstrijd aan had staan, naar de Marine Corps-basis in Quantico gereden, waar de FBI Academy is gevestigd op een behoorlijk afgelegen stuk grond, omgeven door uitgestrekte oefenterreinen voor militaire activiteiten. Eenmaal op de basis wees de chauffeur me op meerdere herten die vredig langs de kant van de weg aan het grazen waren. Een paar weken later was er van deze vredigheid weinig over toen het jachtseizoen was geopend en de herten met pijl-en-boog bejaagd werden en opgestapeld lagen in pick-uptrucks die langs de weg stonden.

Bij de receptie van de Academy kreeg ik een kamer toegewezen op de negende etage van een van de slaapgebouwen, waar ik na mijn koffers enigszins te hebben uitgepakt vermoeid van de reis in slaap viel. De Academy is een groot en bijzonder complex van allerlei gebouwen die met wandelgangen met elkaar verbonden zijn. Naast leslokalen zijn er vergaderruimtes, een auditorium, sportfaciliteiten, een compleet dorp om praktijkoefeningen te kunnen doen, een schietbaan, een bomkelder en ook drie grote slaapgebouwen. Twee daarvan stamden uit de tijd dat de Academy gebouwd werd in 1972 en hadden uitsluitend tweepersoonskamers met daartussen één gedeelde badkamer, waardoor de studenten met z'n vieren moesten besluiten wie er als eerste zijn of haar tanden kon poetsen voor het slapengaan. Dank-

zij de relatief lange duur van het verblijf van onze groep waren wij ondergebracht in de nieuwgebouwde Jefferson Dormitory, waar studenten een eigen kamer en badkamer hadden, wat mij betreft geen overbodige luxe.

De volgende ochtend was ik door de jetlag al vroeg wakker en ik zat met mijn kamerdeur open achter mijn bureau toen de eerste collega van mijn groep zijn hoofd om de hoek van de deur stak om kennis te maken. Deze collega, uit Nebraska, was heel blij om te zien dat ik goed was aangekomen en maakte meteen een heel hartelijke indruk. Onze groep bestond uit zeven leden, inclusief ikzelf. Er waren drie Amerikaanse deelnemers, respectievelijk van de **United States Secret Service**, het **Bureau for Alcohol, Tobacco and Firearms** en de **Nebraska State Patrol**. Er waren twee Australische collega's van de South Australia Police en de Victoria Police en vanuit Canada was er een collega van de **Ontario Provincial Police**. We zouden het komende jaar heel veel uren met elkaar doorbrengen, zowel tijdens het werk en de studie als daarbuiten in onze vrije tijd.

Gezamenlijk daalden we deze morgen af naar de afdeling die bekend is geworden als de Behavioral Science Unit (BSU). Met de lift gingen we naar de voormalige bomkelder, zo'n twintig meter onder de grond. Deze afdeling had bij haar oprichting wegens ruimtegebrek de leegstaande kelder als werkruimte gekregen – blijkbaar waren er geen zorgen dat een schuilkelder nodig zou zijn. De BSU was verdeeld in allemaal kleine, raam- en daglichtloze kamertjes voor de special agents die zich met het analyseren van zaken be-

zighielden. De weinige ruimte die ze hadden stond bij de meesten volgebouwd met allerlei dossiers waar ze op dat moment mee bezig waren. De FBI-profilers die hier werkzaam waren, zouden ons komend jaar klaarstomen om zelf dat werk te gaan doen bij onze eigen politiediensten.

Het eerste weekend gebruikten we vooral om de Academy zelf en de omgeving te verkennen en wat inkopen te doen. Ik kocht sportkleding en hardloopschoenen, want het was me al snel duidelijk dat er van mij verwacht werd dat ik meedeed met de dagelijkse hardloop- en sportactiviteiten. Nadat ik jaren intensief had gesport, had ik mijn conditie laten versloffen, dus ik moest weer flink aan de bak. Gelukkig bleek het een uitstekende manier te zijn om te ontspannen na de veeleisende dagen. Bijkomend voordeel was dat ik na drie maanden zeven kilo was afgevallen, terwijl ik ongeveer twee keer zoveel at als daarvoor.

Ik slaagde erin om een telefoonkaart van AT&T aan te schaffen, zodat ik mijn Canadese vriendin bijna iedere avond kon bellen vanaf de *pay phones* in het Academygebouw, als alternatief voor het gebruik van grote hoeveelheden aan *quarters*. De bijna iedere avond aanwezige, altijd behulpzame en supervriendelijke baliemedewerkster en telefoniste hoorde van mijn late avondgesprekken vanaf een pay phone in een van de lange gangen en was zo aardig om mijn verbinding met Ottawa tot stand te brengen met de gegevens van mijn telefoonkaart, waardoor ik vanaf mijn kamer met Gladys kon bellen.

Op maandagmorgen reden we naar de FBI Headquar-

ters in Washington D.C. Na een uitgebreide rondleiding en lunch werden we ontvangen door William S. Sessions, de toenmalige directeur van de FBI. Hij nam uitgebreid de tijd om ons welkom te heten en kennis met ons te maken. De foto die van deze ontmoeting met de directeur werd gemaakt, kreeg ieder van ons later toegestuurd en hangt nog steeds aan de muur bij mijn huidige werkplek.

Een van de special agents van de unit was onze vaste begeleider in de eerste maanden. Tot de kerst zouden we ons vooral bezighouden met de theorie van moord- en zedenonderzoek en allerlei aanverwante onderwerpen. Ook zouden we gaan oefenen met het analyseren van zaken die in het verleden door de BSU behandeld waren en waarvan de oplossing bekend was. Diverse deskundigen op het gebied van moord- en forensisch onderzoek uit de hele VS werden door de FBI ingevlogen om ons kennis bij te brengen. We volgden ook lessen over gedragskundige aspecten van ernstige misdrijven die onderdeel waren van een andere cursus die op de Academy werd gegeven.

In onze tijd op de Academy werd iedere minuut benut om beschikbare kennis aan ons over te dragen. Naast de kamer van het hoofd van de afdeling, John Douglas, was een bescheiden conferentiekamer, waar onze groep van zeven meestal te vinden was. Af en toe moesten we plaatsmaken voor bijvoorbeeld interviews die Douglas gaf over de speelfilm *The Silence of the Lambs*, die op dat moment in de maak was. Het verhaal van deze spannende film werd gebaseerd op een thriller van Thomas Harris, hoewel het een nogal

onrealistische mix was van gebeurtenissen uit meerdere gruwelijke moordzaken waar de unit in voorgaande jaren aan had gewerkt. In de film is te zien dat actrice Jodie Foster als special agent in opleiding de lift in stapt en afdaalt naar de kelder, dezelfde lift die wij iedere dag naar onze afdeling namen. Gedurende de dag kwamen we alleen naar boven om te lunchen of te gaan hardlopen, wat een welkome onderbreking was van het gebrek aan ramen en daglicht.

Na een lange dag onder de grond bestudeerden we in de avond vaak een dossier van een moordzaak dat de volgende dag als lesmateriaal zou fungeren. Het waren lange dagen en soms ook korte nachten. Voor alle studenten waren er 's avonds activiteiten, waar we ook aan deelnamen als we geen 'huiswerk' hadden, zoals een vertoning van een bioscoopfilm op woensdagavond of een liveband van FBI-medewerkers op donderdagavond, die niet onverdienstelijk bekende en minder bekende nummers ten gehore brachten. De enige andere optie om de avond door te brengen was in de zogenaamde *boardroom* van de Academy, waar de studenten probeerden gesprekken te voeren terwijl op de televisies op maximaal volume de sportwedstrijden te zien waren en de kakafonie compleet maakten.

Als we de behoefte hadden om de Academy even achter ons te laten op een vrije avond, gingen we buiten het terrein van de basis in een restaurant een hapje eten. Dat was een welkome afwisseling van het in de rij staan met een groen dienblad in de gigantische kantine van de Academy, waar dagelijks honderden studenten gevoed werden. Opmerke-

lijk is dat de volledige kosten voor mijn verblijf bij de FBI, het bijwonen van vaak meerdaagse cursussen en zaakbesprekingen buiten de Academy met verblijf in hotels en vlieg- of andere reiskosten allemaal voor rekening kwamen van de Amerikaanse belastingbetaler. Mijn salaris en de reis naar de VS werden door de Nederlandse overheid betaald.

De drie Amerikaanse leden van onze groep bleven 's nachts niet op de Academy – twee gingen naar huis, terwijl onze collega uit Nebraska tijdelijk onderdak had gevonden en zijn echtgenote en dochter had laten overkomen. Als de vier resterende 'buitenlanders' die op de Academy verbleven, trokken we veel met elkaar op. Alleen onze Canadese collega beschikte over eigen vervoer, doordat haar leidinggevendenden allemaal uit eigen ervaring wisten van de afgelegen ligging van de Academy en het ontbreken van openbaar vervoer. Daarom hadden ze haar een forse stationwagon als dienstauto meegegeven. Tot ons groot genoegen was ze altijd bereid om als chauffeur te fungeren voor groepsuitjes, maar ook voor andere ritjes als een van ons ergens naartoe moest.

In het verleden van de unit zijn er diverse FBI-agenten al snel weer vertrokken: na het bespreken van de gruwelijke details van zaken en het bekijken van foto's van de plaats delict en het stoffelijk overschot konden ze 's avonds maar moeilijk in slaap komen. Anderen hadden grote moeite met moorden op kinderen, omdat ze zelf vader of moeder waren. Sommigen kwamen al na enkele weken tot de ontdekking dat ze voor dit werk niet in de wieg gelegd waren en

besloten de BSU in te ruilen voor een minder ingrijpende werkplek. Omdat je natuurlijk nooit kon weten of dit je zou overkomen, werd er besloten om nieuwe medewerkers van de unit – en ons als groep – bij te brengen hoe we signalen van dit soort problematiek bij onszelf konden herkennen.

Het bezoek van de toen al gepensioneerde Rotterdamse hoofdcommissaris en recherchechef Jan Blaauw aan de Academy in oktober was een welkome onderbreking van de dagelijkse routine en om weer eens in het Nederlands te kunnen praten. In 1971 nam hij als eerste Nederlandse politieman deel aan een drie maanden durende cursus van de FBI, de zogeheten National Academy Training. Hij was daarna meerdere keren teruggekomen naar de VS en had op veel plaatsen warme contacten overgehouden met Amerikaanse collega's. Het was opvallend met hoeveel respect er over hem werd gesproken op de Academy. In de jaren hierna heb ik nog vele malen contact met hem gehad over zijn boeken, maar ook over lopende onderzoeken waar hij na zijn pensionering bij betrokken was, waaronder de Puttense moordzaak, waarbij twee mannen ten onrechte veroordeeld waren. Peter R. de Vries probeerde in zijn misdadaadprogramma met hulp van Jan Blaauw aan te tonen dat deze veroordeling herzien moest worden, wat uiteindelijk is gelukt. Later is de echte dader alsnog gevonden en veroordeeld voor de moord.

Hoofdcommissaris Blaauw en ik waren beiden lid van de International Homicide Investigators Association (IHIA) en hebben samen met de directeur van de recherschool in

1998 een internationaal congres georganiseerd in Zutphen, waar onder meer onderzoek naar cold cases in Nederland definitief werd geïntroduceerd.

Eind oktober stuurde de FBI een van mijn Australische collega's en mij naar het jaarlijkse congres van de zojuist genoemde IHIA dat werd gehouden in Kansas City in Missouri. Als 'tegenprestatie' moesten we op het congres allebei een presentatie geven over moordonderzoeken in ons eigen land. In het Westin Hotel kwamen vijfhonderd *homicide detectives* samen om een week lang te praten over nieuwe ontwikkelingen binnen moordonderzoek. Ook werden lopende moordonderzoeken gepresenteerd om van te leren, maar ook om aanknopingspunten te vinden met andere onderzoeken die mogelijk overeenkomsten vertoonden. Het was in die week dat ik lid werd van de IHIA en ik ben dat vele jaren gebleven, waarvan enkele jaren als lid van het internationale bestuur en enkele jaren als voorzitter van de Nederlandse onderafdeling.

Midden in de lobby van het hotel waar het congres werd gehouden stond een enorme plastic schaal waarin iedere detective zijn of haar visitekaartje kon achterlaten voor een loterij. Aan het einde van het congres werd er één kaartje uit gevist en de gelukkige winnaar werd de trotse bezitter van een *12-gauge shotgun* – iets wat me serieus verbaasde, met zoveel bestrijders van dodelijk geweld bij elkaar. De jaren daarna kwam ik erachter dat dit soort loterijen onderdeel waren van ieder in de VS gehouden IHIA-congres. Ik vroeg me al af wat ik met de shotgun had moeten

doen als ik hem gewonnen had, maar mijn interesse in het schieten met zo'n wapen was daarmee wel gewekt. Veel Amerikaanse politiemensen hebben namelijk standaard een shotgun bij zich als onderdeel van hun uitrusting.

Een paar weken later kreeg ik, terug op de Academy, de kans om ermee te schieten onder toezicht van een instructeur. Hij liet me diverse soorten munitie gebruiken op verschillende afstanden, om me de gevolgen en de effectiviteit daarvan op het doel te laten ervaren. Dat bracht herinneringen terug aan het hagelschot dat was afgevuurd op de Joegoslavische man in de woning aan de Amsteldijk boven de Febo.

Een van de sprekers in Kansas City was een Russische rechercheur die gewerkt had aan een onderzoek naar een seriemoordenaar in de destijds nog bestaande Sovjet-Unie die zesendertig vrouwen om het leven had gebracht. Zijn verhaal was ontzettend interessant: wat hij vertelde over de slachtoffers, de werkwijze en de motivatie van de dader verschilde nauwelijks van wat ik inmiddels had geleerd over Amerikaanse seriemoordenaars, terwijl de verschillen tussen de samenlevingen in de Sovjet-Unie en de VS enorm waren. Het deed me beseffen dat een seriemoordenaar uit een willekeurig land kan verhuizen naar elders. Geef hem even de tijd om aan de omgeving te wennen en hij kan zijn moorden voortzetten zonder dat ook maar iemand door zou hebben dat het om een moordenaar uit een ander land gaat. Een beruchte Oostenrijkse seriemoordenaar heeft dit daadwerkelijk gedaan en bevestigde

deze aanname: hij was actief in Los Angeles, nadat hem in zijn geboorteland de grond onder de voeten te warm was geworden.

In november gingen we naar Bethesda, Maryland, om een training te volgen voor pathologen-anatomen, die werd gegeven door instructeurs van het **Armed Forces Institute of Pathology (AFIP)**. Een week lang leerden we als politiemensen in een klas met pathologen over secties op stoffelijk overschotten, het vaststellen van allerlei soorten letsels en de conclusies die daaraan verbonden konden worden. Hoewel het vooral theorie was en er geen scalpel aan te pas kwam, was het een uiterst leerzame ervaring, vooral omdat ik al erg geïnteresseerd was in de gerechtelijke autopsie op overleden personen. Bovendien was het onderdeel van de analyse van een misdrijf om de informatie in een dossier kritisch te bekijken, waaronder het verslag van de patholoog-anatoom die de sectie heeft verricht op het slachtoffer. Toegebrachte letsels zeggen iets over het gedrag van de dader en zijn interactie met het slachtoffer, en de kennis die ik bij het AFIP heb opgedaan was een heel goede basis voor het opbouwen van deskundigheid hierover.

Vanzelfsprekend hielden we ons in Quantico regelmatig bezig met seriemoordenaars, van wie ik er eentje wil uitlichten omdat hij ook een prominente rol speelt in de Netflix-serie *Mindhunter*. De zeer intelligente Edmund Kemper doodde als vijftienjarige tiener zijn oma en vervolgens ook zijn opa, omdat die anders alleen zou achterblijven. Na vier

jaar jeugddetentie werd hij vrijgelaten, waarna hij in de volgende periode zeven vrouwen vermoordde. Met het stoffelijk overschot van een van deze vrouwen in de kofferbak van zijn auto bracht hij een bezoek aan zijn toen nog levende moeder, aan wie hij een gruwelijke hekel had gekregen en die door het voortdurend kleineren van haar zoon het middelpunt werd van zijn moorddadige gedachten. In deze periode heeft hij een psychiatrische test moeten ondergaan om vast te stellen of zijn strafblad voor het doden van zijn grootouders geschoond zou kunnen worden. Hij had het afgesneden hoofd van een volgend slachtoffer meegebracht in de kofferbak van zijn buiten geparkeerde auto, terwijl hij binnen met de psychiater babbelde. Die oordeelde dat de welbespraakte Ed zich zeer positief had ontwikkeld, waardoor zijn veroordeling als jeugdige werd verwijderd. Nadat hij het hoofd van weer een ander slachtoffer onder het slaapkamerraam van zijn moeder had begraven, werd zij (bijna) de laatste van de door hem vermoorde vrouwen – het ‘sluitstuk’ – voordat hij zichzelf aangaf bij de politie. In hetzelfde weekend doodde hij ook een vriendin van zijn moeder om te voorkomen dat zij te snel zou ontdekken wat hij met zijn moeder gedaan had.

We konden meerdere uren aan video-opnamen van hem bekijken, waardoor ik een goed beeld had gekregen van zijn ruim twee meter lengte en bijna honderdveertig kilo, een imposante verschijning. In *Mindhunter* werd hij in de gevangenis door een van de FBI-profilers geïnterviewd en het was alsof ik de echte Ed uit de jaren tachtig van de vorige

eeuw daar weer tot leven zag komen, zo goed werd hij neergezet door de acteur Cameron Britton. Overigens, de echte in 1948 geboren Ed leeft nog op het moment dat ik dit schrijf en heeft het overgrote deel van zijn leven in gevangenschap doorgebracht. Voor lezers met een sterke maag en veel doorzettingsvermogen is er over de misdrijven die Ed heeft gepleegd nog heel veel informatie te vinden op het internet.

Het werk van de BSU was voor een belangrijk deel gebaseerd op het bestuderen van seriemoordenaars, maar ook van serieverkrachters en brandstichters. Dossiers van veroordeelde daders van deze misdrijven werden bestudeerd en de daders zelf werden in de gevangenis geïnterviewd. Daarbij werd in detail ingegaan op de delicten zelf, maar werd ook ruim aandacht besteed aan hun voorgeschiedenis en andere relevante omstandigheden. Veel van deze daders bleken bereid te zijn om met de FBI-profilers te praten over zaken als hun seksuele fantasieën, het gebruik van geweld, hun methoden en strategieën en hoe ze geprobeerd hadden om te voorkomen dat ze gepakt zouden worden. Minstens zo interessant was het om meer te weten te komen over de slachtoffers die het hadden overleefd, want die konden de andere kant van het verhaal vertellen.

We wilden zoveel mogelijk leren over dit soort daders en het liefst zelf met hen praten, maar met ons groepje een bezoek afleggen aan *death row* in een Amerikaanse federale of staatsgevangenis voor een goed gesprek met een veroordeelde seriemoordenaar was helaas niet haalbaar. Een gedegen voorbereiding van zeven van zulke gesprekken – een

groepsgesprek was niet zinvol – zou te veel tijd van ons toch al goedgevulde schema in beslag nemen, want dan zouden er geschikte kandidaten gevonden moeten worden en dossiers moeten worden doorgespit.

In plaats daarvan vertelden de profilers die zelf dit soort interviews hadden afgenomen ons over hun gesprekken met deze moordenaars. Het bekendste voorbeeld is de profiler die uitgebreid en in meerdere bijeenkomsten gesprekken heeft gevoerd met de in Florida ter dood veroordeelde seriemoordenaar Ted Bundy. Het intensieve contact met de psychopathische Bundy was een zware belasting geweest voor onze collega. We konden de emoties in zijn verslag aan ons nog steeds voelen. Als je geïnteresseerd bent in deze seriemoordenaar, kan ik de miniserie *The Deliberate Stranger* uit 1986 aanraden, waarin acteur Mark Harmon op overtuigende wijze Ted Bundy speelt.

Wat we wel konden doen, is slachtoffers ontmoeten. De FBI regelde een bezoek voor ons van een echtpaar uit Montana, genaamd Douglas en Kristen Wells, die in 1986 in hun eigen huis werden overmeesterd door een seriemoordenaar. Doug werd door Wayne Nance gestoken met een mes en vastgebonden. Deze dader, een medewerker van het bedrijf van Doug en Kris, wilde zich daarna op de bovenverdieping vergrijpen aan Kris, die hij tot het object van zijn seksuele fantasieën had gemaakt. Hij had al eerder vrouwen aangevallen, verkracht en gedood, en voor de aanval op Doug en Kris had hij ook een ander echtpaar in hun huis overvallen, waarbij hij de vrouw had verkracht en daarna beiden om

het leven had gebracht. De ernstig gewonde Doug wist zich echter los te maken en de dader neer te schieten, die later aan zijn verwondingen overleed. Het gesprek met Doug en Kris was een heel bijzondere ervaring. Ze vertelden zonder terughoudendheid over hoe ze deze nachtmerrie beleefd hadden, inclusief allerlei bijzonderheden over het gedrag van de dader tijdens de uitvoering van zijn gewelddadige plannen.

Een ander interessant project ging over de partners en/of slachtoffers van seksueel sadistische mannen. Deze vrouwen konden een schat aan informatie delen over hun ondenkbaar gruwelijke ervaringen als partner van zo'n man of als slachtoffer van een hun onbekende seksueel sadistische dader. Een van de vrouwen die aan dit project wilde deelnemen, kwam naar de Academy om te worden geïnterviewd over die ervaringen. Ik heb haar op verzoek van de FBI-agent die haar de volgende dag zou interviewen de avond daarvoor gezelschap gehouden op de voor haar onbekende Academy. Ik had het een en ander van haar voorgeschiedenis meegekregen en wist dat ze vóór haar relatie met de seksueel sadistische partner een intelligente, succesvolle en sociaal actieve zakenvrouw was. Van die levenslustige vrouw was er nog maar weinig over: tegenover mij zat een schrikachtig, onzeker vogeltje dat alles en iedereen om haar heen wantrouwde. De uren die ik met haar doorbracht die avond maakten een blijvende indruk op me en gaven me een waardevol inzicht in de verwoestende effecten van de seksuele sadist op zijn slachtoffers. Die kennis heeft me

enorm geholpen toen ik in 1993 om ondersteuning werd gevraagd na een zedendelict en poging tot moord door een seksuele sadist die in Rotterdam actief was.

Tussen alle bedrijvigheid door vloog ik iedere twee weken naar Ottawa om een weekend met Gladys door te brengen. Toen de kerstdagen in aantocht waren, kregen we van de Academy twee weken vrij tot in het nieuwe jaar. Daardoor kon ik samen met Gladys de eerste week in Nederland doorbrengen en de tweede week in Ottawa bij haar familie. Voor de reis naar Nederland had ik een speciaal plan uitgedacht: toen we in het vliegtuig zaten van Ottawa naar Amsterdam en ongeveer halverwege waren, verscheen de stewardess bij onze stoelen met een dienblad en twee glazen champagne, terwijl de meeste passagiers om ons heen in dromenland verkeerden. Gladys en ik waren nog wakker en ze vroeg me waarom we champagne kregen, want we zaten in de economyclass. Toen ik antwoordde dat het me een goed moment leek om haar ten huwelijk te vragen op de helft van de afstand tussen Canada en Nederland, antwoordde ze verbaasd: *'You're kidding?'* Ik hoefde gelukkig niet lang te wachten op een volmondig *'Yes!'*

Terug op de Academy in januari moesten we meteen aanpakken. Niet alleen hadden we een nieuwe begeleider, onze rol was ook aangepast: vanaf nu zouden we meedraaien als *case agents* in actuele zaken waar bijstand van de BSU voor was gevraagd vanuit politiekorpsen in de hele VS en in sommige gevallen vanuit andere landen. Dat betekende dat we

zaken toegewezen zouden krijgen, zouden bellen of teletypen met het verzoekende politiekorps en zorgen dat we de juiste stukken van het dossier toegestuurd zouden krijgen. Daarna moesten we het dossier analyseren en de zaak presenteren voor een aantal FBI-profilers en onze groep. De uitkomst van de bespreking zetten we op papier en koppelden we terug aan de rechercheurs die met het onderzoek bezig waren.

Zo'n rapport bevatte een uitgebreide beschrijving van onze interpretaties van allerlei aspecten van het onderzoek, zoals over het slachtoffer, een reconstructie van het meest waarschijnlijke scenario van de gebeurtenissen, een beschouwing van de sectieresultaten over letsels en doodsoorzaak, een profiel van de dader en een beschrijving van zijn gedrag in de periode na het gepleegde misdrijf. Meestal volgden ook verschillende suggesties voor de voortzetting van het lopende onderzoek. De zaken die ik te behandelen kreeg varieerden enorm, van een moord op een volwassen vrouw tot de mogelijke seriemoord op enkele jonge meisjes met een tussenperiode van enkele maanden.

In enkele zaken kon de termijn van dit traject van meestal acht tot tien weken korter worden als de rechercheurs uit het onderzoek zelf naar Quantico kwamen om hun zaak voor te leggen. De BSU organiseerde zogenaamde *regionals*, waarin een kleine groep profilers afreisde naar een bepaalde stad en in enkele dagen meerdere onderzoeksteams de kans kregen om hun zaak met de profilers te bespreken. Vaak kregen de teams dan meteen antwoorden op brandende vragen en konden ze aan de slag met de nieuwe inzichten.